JERONIMUS

DE VITA CLERICORUM

DAV. PAFFROED

S. A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

~~110.~~
170 G.64
CA 930

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Jacobus boemel in 3°

Libellus divi Jeronimi de vita et ſtatu clericorum.

Koninklijke Bibliotheek te 's Hage

119

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

¶ Jero. Oceano. De vita clericorum
¶ Epiſtola quarta

S Ophronius, Euſebius. Jeronimus Oceano ſuo Salutem deprecatus es vt tibi breuiter exponerem qualiter clerici debeant victitare. Hinc me pleriqȝ maledictis emuli p̄ſtolantur: Quia nō ſileo veritatē. Tamen mihi cariſſime ex apl'o ſumamus exordiū. Sic em̄, ait humanus ſermo et omni acceptione dign⁹: Si quis epiſcopatū deſiderat: bonuȝ opus deſiderat. Oportet em̄ epiſcopū irrep̄henſibilē eſſe ſobriū. pudicū: benignū. ornatū. hoſpitalē. docibilē: nō pcuſſorē. ſed modeſtū. nō litigioſuȝ. nō vinolentum domui ſue qui bene preeſt ⁊ reliqua Totū ꝯprehendiſſe cauendū cū irreprehenſibilem ponit: Quō ergo alteꝝ rep̄hendit: cū ip̄e qui accepit ptātem vt doceat ſit rep̄henſ⁹ Ex ep̄o grad⁹ ceteri clericoꝝ ꝯdiſcunt Quō debeāt viuere in hac vita mortali. ſeipſos īmutabiles debent ꝑponē ſacerdotes vt alij mīores gd⁹ hūiles cōſecuti vita ⁊ teſtimonio ſacerdotū poſſint exſurgere. ¶ Precipue illud aſſequor attētius tibi eſſe cauendū quia prima temperamēta ſunt clericoꝝ feīaꝝ frequētes acceſſus Iſte ſexus reprehenſibiles exhibet clericos. Quid tibi reuera cum femīs: qui ad altare cū dn̄o fabularis te cuncti in publico Te in agro ruſtici aratores ac vinitores cotidie forti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

ter lacerabunt. Si ꝯtra diſpoſitū fidei cū feminis habi-
tare ꝯtendis Et quia vt arbitror ꝯcupiſcitis' irreꝑhen-
ſibilis inueniri: teſtimonio bono munire Numquid in
choro apl'oꝝ femine affuerunt: Prohibe virgines tecū
ꝯmorari q̄ de gn̄e tuo ſunt Dilige eas exteri⁹ ordīa freq̄n
ter viſita cinct⁹ obſequio clericoꝝ. Ne cū ſecretaliter ac
ſolus ingrederis macu'es teſtimoniū tuū Illud etiā ad
ſciendū eſt: Qr ſi vxorem duceres. lex te non prohiberet
habitare cū ꝯſua. Cuȝ vxoris em̄ conſenſu eiuſmodi ad
regimen ſacerdotij promouentur: maxime cum apoſtoli
preceptum hoc habeat vnius vxoris viruȝ ad honorem
clericatus eligendum. Te vero non ita ſalutaria precep
ta conſtringunt: aliter coniugati aliter virgines edocen
tur eccleſiaſticū ſubire miſteriū ⁊ onus feiaꝝ cū clericis
nullo pacto ꝯiuncta ꝑcipitur conuerſatio. Janua diabo
li via iniquitatis ſcorpionis ꝑcuſſio: nociuuȝ gen⁹ ē feīa
Cū proximat ſtimulat. incendit ignem. flammigero ig-
ne percutit feīa ꝯſcientiam pariter habitantis: exuritq̄
fundamenta mōtium Ego iudico ſi cum viris femine ha
bitent. viſcarium nō deerit diaboli ex eis aucupatuȝ ē ab
inicio pctm̄. ferreas mentes libido domat ſi alligauerit
q̄s ignē in ſinū ſuū. veſtimenta eius nō ꝯburentur: aut
ſi quis ambulauerit ſuꝑ carbones ignis: pedes ſuos non
conburet? Mihi crede: nō p̄t toto corde habitare cū dn̄o
qui feminarum acceſſibus copulatur. Sed dicis qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

ambulat ſimpliciter ambulat ↄfidenter. bene ⁊ argute ſꝫ
oportet teſtimoniū bonū hrē ab his qui foris ſunt Licꝫ
corā dn̄o incedas Tamē corā homībus bona ꝓuidenda
ſunt: qꝛ ⁊ aſtutiores ſunt filij tenebraꝝ ſupꝫ filios lucis.
Cū a te hoc gen⁹ nō āputatur das reprehendētib⁹ te locuꝫ
Ipe te detrahentiū morſib⁹ tradidiſti ſi agapetaꝝ ↄſorti
um nō dimiſeres. Benignus es: Gaudeo. Pudic⁹: Fal-
ſum eſt. Si pudiciciā q̄ris: femiam quā bn̄ videris ↄuer
ſantē mēte dilige: Nō corꝑali frequētes ornatu Non
veſtis tenera clericū facit aut ſacerdotē ſꝫ caſta mentis
intentio Hec em̄. deuotōem honoris in te cuſtodit. Ho-
nore quidē glorioſos boni oꝑis fama cōſeruat Sacerdo
tes quippe decet vel grad⁹ ceteros clericoꝝ vt ſupra dic-
tū eſt a femīs ſegregari. Si igitur gn̄is grā iudicas caſ-
deꝫ nullo pacto dimittere memēto thamar q̄ ab ammō
fratre ſuo corrupta ſit. Idipm ꝓſequor dilectiſſime vbi
vnius eſt tabernaculi cōuerſatio carnis non facile tolli-
tur delectatio de duob⁹ em̄ qđ vn⁹ deſiderat ſi loqui non
pt. vel temptatur Remotio igitur viri caſtitatis collo-
cat arma conſtruit in melioribus caſtra pudoris: honorē
conſolatur Potuit em̄ ⁊ maria mater dn̄i de choro apl'o
rum non diſcedere ſi liceret Tecla poſt temptationē paſ-
ſionis anthiochie: a paulo prohibetur pariter pergere:
Nemo miles cum vxore pergit ad bellum Non inuideo
charitati ſit tibi cum caſtis virginibus longeua dilectio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Tunc in bono meritū collocabis: ⁊ famā meliorabis: ſʒ de ꝯgregatione puellarum pulchre ſentio: in ebdomada ſecunda viſitatione ad bn̄dicendas ꝯuenias. Sed nō ſo-lus ne rumigeruli linguis te lacerantibꝰ macerent. Alie nam enī cupiunt vicini diſcutere vitam, non ſuam. Pro-pterea digne accipe noſtrorum precepta verborūʒ: ⁊ mo-nita humilitatis que fraterno affectu imperāte calamo expreſſimus dulciter lege. ¶ Jam vero vt reprehēſibilis diuini altaris non ſit ſacerdos: pauca de reliquis apoſto-li teſtimonijs q̄ꝫtum dn̄s donat exponā: Sufficiāt ſupe-riores cauſe que dicte ſunt. Uerum ne aliquis minus in-telligens ad ep̄os ſentiat apoſtolū fuiſſe locutum. Quid de diaconibus ad Thimotheum preceptuʒ ſit: Quid de presbyteris ad Titū ꝯmē orare delectat. ſʒ p̄tereundum nō eſt ſuperiorē explanare ſn̄iam. Unius vxoris vir. et noua ⁊ vetus preceptio ſacerdotem cenſuit eligenduʒ q꞉ dygamos ad miniſterium pleriqꝫ epiſcopi applicuerunt ſicqꝫ aſſeruerunt. Concubina fuit hec illa vxor: quaſi nō hec eadem ſint commertia feditatis in illa que in hac ex-ercentur que vxor aſſeritur. An q꞉ coniugij tabulas nō fecit concupiſcentia alia fuit: Nullo pacto dygamos, vl' concubinarum catenis inſertos: decet ſubire miſterium In leuitico ſcriptum eſt ac prefinitū quales elegi debeāt ſacerdotes: ſicut habes. Et dixit dn̄s ad Moyſen ſacer-dos vxorē accipiat virginem de ſemine patrum ſuorum

viduā vero ⁊ destitutam aut a viuo marito derelictā nō
accipiat Bene audiui p̄cipiente dn̄o moysi: quia nec vx-
or debet ſacerdoti dygama conuenire Ne honorez ſacer-
dotij polluat ſicut vnius vxoris virum ſic vni⁹ viri man
dat vxorem. Si ergo clericus monogamus fuerit ⁊ vx-
or eius dygama: noli cum miniſterio applicare digamaz
enim duxit vxorem: Hec tito precepta idem apoſtol⁹ de
ordinandis clericis dedit Et quia liber finem expectat
nec ſi due aut tres pariter dei ancille morentur: ſolū ad e-
as decet ingredi ſacerdotē Si q̇s hec p̄cepta nō obſuaue
rit: hoſtis eſt anime ſue Quod ſi poſt monita noſtra ali
quis clericus agapetas amplius queſierit amare q̄ʒ chriſ
tum ſecundum ſinodalem regulam conueniatur: ⁊ pre-
cepta patrum in nicea definita ei legantur: Iam vero ſi
conuentus predictos fugerit ⁊ reliquerit. conſecuti ſu-
mus maximum lucrum: Alioquin talis ab eccleſia ana-
thematizandus eſt: Germinant enim femine cum vi
ris habitantes ſpinas: ⁊ archana mentium acuto mucro
ne percutiunt Proch nephas: dolor eſt dicere ſed prete-
riri non debet. Xpriſto iſte vouerunt nubere: non cleri-
cis: vnde ſine nuptijs genus nouum vxoris: Et hoc ad
nos quid pertinet: a machera ceſſemus bonus honor ē
in eccleſia. Si a conſortio viroꝝ longe ſint femine Mo-
nachū vel clericū: ſolitudo facit nō publicū. Quid te vir
ginale delectat alloquium Cur ſcīmonialiū contra fidem

frequentia in ecclesia vel in ip̄o publico. ſi eos quos dili-
gunt viderint Ridentib⁹ oculis ſalutatōis tenera ver-
ba ꝓcedunt deinde cū ſalutauerint ſi eas dei viros p̄teri
re celerius viderint: ꝯtemptores ſuos iudicant ⁊ iraſcun
tur: Ordinatur deinde ſatiſſactio relictis nōnis. ſol⁹ cle
ricus habitare nō p̄t Poſt ſatiſſactōem prandiū q̄ſi no-
ua leticia diſponitur. Inter pocula improperāt verba cō
temptus Ille vero lamētare ſe ſimulat: q̄ſi pctū gen⁹ in-
ducens ¶ Lege qꝛ talis debet eſſe ſolitarius qualē Jere-
mias eſſe deſcribit Bonū eſt viro cū leuauerit iugū ab a
doleſcentia ſua: ſedebit ſolitari⁹ ⁊ tacebit: ⁊ quia ieſus re-
lictis apl'is ſol⁹ ibat orare mariā angel⁹ in penetrabilib⁹
ſolā īuenit. nō cū agapeta loquentē Et illa virilē introi
tū trepidauit Tu q̄ fornax es malicię. quid a viro deſide
ras frequētius ſalutari? Et neſcis qꝛ dupl'r famā ꝑdis.
tuā ſil' ⁊ clerici. cui⁹ vita eccl'ia chriſti debet ornari. In-
ordinata ꝯſuetudo eſt. ⁊ delicati ſmōis fabuloſa calami-
tas. ſꝫ hoſpitalitatē cupis hr̄e Habes tuas ſorores Ille
ap̄d te in domū tuā vocari debēt: nō frēs. Erit ad edifi-
catōem tuā ſcā virgo q̄d dixero ¶ In btīſſimi martini
vita legim⁹ ꝯmēoraſſe ſulpitiū ꝙ cū tranſiens ſcūs ma-
tinus quamdā virginē morib⁹ ⁊ caſtitate precellſam cu-
peret viſitare. illa noluit. ſed xenniū miſit ei: ac per feneſ-
tram reſpiciens ſancto viro ait ibi pater ora: quia a viro
nunq̄ȝ ſum viſitata. gracias egit deo ſanctus martin⁹ ꝙ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

talibus moribus inbuta caſtaꝫ cuſtodierit voluntatem
Benedixitqꝫ eā ⁊ abijt leticia plen⁹ Hucuſqꝫ ſufficiat de
femis dictū Conſummata quippe virginū cā: tranſea-
m⁹ ad reliqua ¶ Hoſpitalem p̄cepit apl'us clericū ordi-
nandū. Hoc p̄cepto pater abraham ⁊ loth angelos ſuſ-
ceperunt quia hoſpites dilexerunt ſic ⁊ Oneſiphor⁹ pau
lū doctrine fontem ſuſcepit. Hec imitatōes ſint vr̄e: et
ne ſinatis incolā preterire. qui apud vos nō comederit
panē Sequitur nō p̄cuſſorē. non em̄ pugilē deſcribit a-
poſtol⁹. ſꝫ qui conſciās nō p̄cutiat ſinguloꝝ ſꝫ modeſtuꝫ
nō inſletur. nō inebrietur: ſui domui bn̄ preſit. p̄ quē erit
horribile: ſi domui clerici detrahatur Ledit ſacerdotis o-
pinionē in plebe: quādo de proximis eius male loquitur
ppl'us. ſup̄ oīa hec precepit apoſtol⁹ boni teſtimonij cle-
ricos fundamenta ꝯponere vt bonorum opm̄ teſtifica-
tio caſto confirmetur affectū

Jero. Oceano. qualis debeat eſſe epiſcopus et de ſacramento baptiſmi Epiſtola. Quinta

NVnqꝫ fili Oceane fore putabam vt indul-
gentia principis calumniā ſuſtineret reorum ⁊ de
carceribus exeuntes poſt ſordes ac veſtigia catenaꝝ do
lerent alios relaxatos In euangelio audit inuidus ſalu-
tis Aliene amice ſi ego bonus Quare oculus tuus neqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Concluſit deus omnia ſub peccato: vt omnibus miſere
atur: vt vbi abundauit delictum ſuperabundet gratia
Ceſa ſunt egypti primogenita: ⁊ ne iumentum quidem
iſrabeliticum in egypto derelictum eſt: Et conſurgit mi
hi caina hereſis: atqꝫ olim e mortua vipera contritū ca
put leuat: que non ex parte vt ante conſueuerat: ſed totū
chriſti ſubruit ſacramentum: Dicendo enim eſſe aliqua
que chriſtus non poſſit purgare ſanguine ſuo: ⁊ tam pro
fundas ſcelerum priſtinorum muri corporibus atqꝫ ani
mis cicatrices: vt medicina illius attenuari nō queant.
quid aliud agit niſi vt chriſtus fruſtra mortuus ſit: Fru
ſtra autem mortuus eſt ſi aliquos non poteſt viuificare
Mentitur ioannes baptiſta ⁊ digito chriſtum ⁊ voce de
monſtrans: ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi
ſi adhuc ſunt in ſeculo quorū chriſtus peccata non tule-
rit: Aut enim oſtendendi ſunt non eſſe de mundo quos
chriſti ignorat indulgentia: aut ſi de mundo ſunt: eligen-
dum e duobus alterum liberari a peccatis chriſti poten-
tia: alterum adhuc rei imbecillitate probari: Sed abſit
hoc de omnipotente credere ꝙ in aliquo ĩpotens ſit. Om
nia que pater facit: ⁊ filius facit ſimiliter: Infirmitas fi
lij redundat ad prēm: Cuncta ouicule membra portata
ſunt: Tote apoſtoli epiſtole chriſti gratiam ſonant Et
ne parum videretur ſimplex gratie nuncupatio gratia
inquit vobis ⁊ pax multiplicetur. Multiplicatio promit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

ritur: ⁊ a nobis paucitas affirmatur ¶ Quorſum iſta
Noſti probleuma tuum: Carterius hiſpanie epiſcopus
homo etate vetus ⁊ ſacerdotio vnā anteq̄ baptizaretur
alteram poſt lauacrum priore mortua duxit vxorem: et
arbitraris eum contra apoſtoli ſententiam feciſſe: qui in
catalogo virtutum epiſcopum vnius vxoris virum pre
cepit ordinandum: Miror autem te vnum protraxiſſe in
medium: cum omnis mundus his ordinationibus ple-
nus ſit: non dico de preſbyteris: nō de inferiori gradu ad
epiſcopos venio: Quos ſi ſingillatim nominare volue-
ro tantus numerus congregabitur vt ariminenſis ſino
di multitudo ſuperetur Sed indecens eſt ſic vnuꝫ tueri
vt plures accuſare videaris: ⁊ quem ratione non poſſis.
ſocietate peccantiū defendas ¶ Suſtinui rome a viro e
loquentiſſimo cornutū vt dicitur ſyllogiſmū: vt quocū
q̄ me verterē ſtrictius retinerer Vxorem inquit duce-
re peccatum eſt an non Ego ſimplex ⁊ qui inſidias vita
re neſcirē: dixi nō eſſe peccatū. Rurſuꝫ aliud propoſuit:
In baptiſmate bona opera dimittuntur an mala: Et in
hoc idem ſimpliciter reſpondi; peccata dimitti Cum me
ſecurum putarem Ceperunt mihi hīc inde cornua incre
ſcere: ⁊ abſcondite prius acies dilatari: Si inquit vxorē
ducere non eſt peccatum Baptiſmus aūt peccata dimit-
tit quicq̄d nō dimittitur reſeruatur ¶ Ilico mihi q̄ſi a for
tiſſimō pugile ꝑcuſſus eſſem ante oculos caligo obſeruari

cepit ſtatimqꝫ recordatus Criſippi Sophiſmatis. Si
mētiris. idqꝫ vex dicis, mentiris ⁊ in memet reuerſus cō
uerti in aduerſariū ꝓpōnis ſtropham: Queſo inqꝫ te vt
rn̄deas baptiſmꝰ hoīem nouū facit aut non: vix dedit ꝙ
nouū faceret: gradatim intuli: Ex toto nouū facit: an ex
pte: Rn̄dit ex toto deinceps interrogaui nihil ergo vete
ris hoīs in baptiſmate reſeruatur: Mouit caput. Cepi ꝑ
tinus texere Si baptiſmus nouū hoīem facit: ⁊ ex toto
nouū creat: nihilqꝫ in eo veteris hoīs reſeruatur Non
pt̄ nouo imputari qd̄ in veteri quondā fuit Primū ſpi-
noſulꝰ noſter obmutuit poſtea vero piſoniano vitio cū
loqui neſciret tacere non potuit: ſudare tn̄ frons: pallere
gene. tremere labia. herere lingua: ſaliua ſiccari: ⁊ plus ti
more q̄ etate contrahi: erupit aliquando: Nōne legiſti
ab apoſtolo vnius vxoris virū aſſumi in ſacerdotium ⁊
rem non tempora definiri ¶ Quia me ſilogyſmis prouo
cauerat ⁊ videbam tendere hominem ad interrogatiun-
culas tortuoſas: ſua contra illum tela iaciebam baptiza
tos inqꝫ apoſtolus elegit in epiſcopatum an cathecumi-
nos: reſpondere nolebat Ego idipſum ingerere: ⁊ ſecun-
do ac tercio ſciſſitari Niobam putares: que nimio fletu ī
lapidem conuerſa eſt: verti me ad auditores nihil inter-
eſt o boni iudices Aduerſarium vigilantem an dormien
tem legem niſi ꝙ facilꝰ eſt qēſcenti q̄ reluctanti: vincu-
la innectere Si apoſtolus non cathecuminos in clerum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

allegit ſed fideles fidelis āt ē q̇ ep̄us ordinatur vitia ca-
thecumini nō imputabuntur fideli torquebam iſtiuſmo
di ſpicula. ⁊ vibrantes haſtas in lethargicū dirigebā. oſ
citabat tandē. ⁊ quaſi ꝑ mentis crapulā ructans ⁊ nauſe
ans euomebat apl'us dixit Paul⁹ h docuit ¶ Proferū
tur ergo apl'i epl'e vna ad Thymotheū. altera ad Titū
In prima ſcriptū erat: Si quis epiſcopatū deſiderat: bo
nū opus deſiderat: Oportet ergo ep̄m irrep̄henſibilē eē
vnius vxoris virū. ſobriū. prudentē. ornatū. hoſpitalez.
doctorē nō vinolentū. nō ꝑcuſſorē ſʒ modeſtū. nō litigio
ſum. nō auarū. domū ſuā bene regentē. filios habentem
ſubditos. cū omni caſtitate Si quis aūt domui ſue p̄eſſe
neſcit. quō eccl'ie dei diligentiā habebit: Nō neophitum
ne in ſuꝑbiam elatus in iudiciū incidat diaboli: Oportʒ
aūt eū ⁊ teſtimoniuʒ habere bonū. ab his qui foris ſunt
vt nō in opprobriū incidat ⁊ in laqueū diaboli ¶ Ad ti-
tū ſtatim in principio hec mandata ponūtur h⁹ rei grā
reliqui te crete vt ea que deerant corrigas: ⁊ conſtituas
per ciuitates preſbyteros ſicut ego tibi diſpoſui: Si q̇s
eſt ſine crimine vnius vxoris vir: filios habens fideles.
non in accuſatione luxurie: aut non ſubditos. Oportet
ergo epiſcopum eſſe ſine crimine tamquam dei diſpenſa-
torem: non proteruum: non iracundum. non vinolen-
tum: non percuſſorem. non turpis lucri cupidum. Sed
hoſpitalem: benignum: prudentem: iuſtum. ſanctum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

continentē. obtinentē eū qui ſm doctrinā ē fidelē ſermo
nem: vt poſſit exhortari in doctrina ſana: ⁊ contradicen
tes reuincere ¶ In vtraq̃ epiſtola ſiue epiſcopi ſiue preſ
byteri. Quamq̃ apud veteres idem epi ⁊ preſbyteri fue
rīt. quia illud nomē dignitatis ē: hoc etatis. iubētur mo
nogami in clerum eligi: Certe de baptiſatis ap̄li ſermo
nemo dubitat. Si ergo oīa que in ordinatōem querun-
tur epī nō p̄iudicant ordinando: Licet ea ante baptiſma
non habuerit queritur em̄ quid ſit ⁊ nō quid fuerit qua
re ſolū nomē vxoris impediat. quod ſolū pctm̄ nō fuit?
dicis Quia pctm̄ nō fuit Idcirco nō eſt dimiſſuz in bap
tiſmate. Rem nouā audio. qꝛ peccatum non fuit. in pec-
catum reputabitur Omnia ſcorta ⁊ publice colluuionis
ſordes. impietas in deū: parricidiū: ⁊ inceſtū in parētes
atq̃ extra ordinarias voluptates vtriuſq̃ ſexus mutata
natura chriſti fonte purgantur vxoris macule remane-
bunt ⁊ lupanaria thalamis p̄ferentur. Ego nō tibi im-
puto meretricuz exercitus exoletaꝝ greges: effuſionem
ſanguinis ⁊ inſtar ſuis in omni ſceno libidinum voluta-
bra Et tu mihi olim mortuam de ſepulchro vxorculam
ꝓtrahis: quā idcirco accepi ne facerē quod feciſti: ¶ Au
diāt ethnici meſſis eccleſie: de quibꝰ cotidie horrea nrā cō
plētur audiāt cathecumini qui ſunt fide cādidati ne vx-
ores ducant añ baptiſma ne honeſta iungant matrimo-
nia: Sz ſtoicoꝝ ⁊ atticoꝝ ritu ac de re publica platonis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

ꝓmiſcuas vxores. coēs liberos habeant: immo caueant
qualecunq; vocabulū coniugis: ne poſtq̄ in chriſto cre-
diderint noceat eis: ꝙ aliqñ non concubinas nec mere-
trices ſed vxores habuerint ¶Recolat vnuſquiſq; ꝯſciam
ſuā: ⁊ totiꝰ vulnera plangat etatis. ¶Cumq; verū iudicē
priorū ſe exhibuerit delictoruz: audiat increpantē ieſum
ypocrite eijce primū trabē de oculo tuo ⁊ tūc videbis e-
ijcē feſtucā de oculo frīs tui vere ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ ſi-
miles culicē liquātes. ⁊ camelū glutientes. decimamus
amentam ⁊ anetum: ⁊ dei iudiciū: ꝑtermittimus ¶Quid
ſil'e vxor ⁊ ſcortū: imputatur infelicitas coniugis mor-
tue: ⁊ libido meretricia coronatur: Jlle ſi prior vxor vi-
ueret aliā nō haberet: tu vt paſſim caninas nuptias iun-
geres quid poteſt excuſare. forſitan timuiſſe te dicas: ne-
ſi matrimonio copulaſſes nō poſſes aliqñ clericus ordi-
nari. Jlle in vxore optauit liberos: tu in meretrice ſobo-
lē ꝓdidiſti Jllū nature ⁊ bñdictioni dñi ſermentē creſci-
te ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram cubiculoruz ſecreta
texerūt te ſubantem ad coitū publica facies execrata eſt
Jlle quod licebat verecundo pudore celauit: tu quod nō
licebat impudenter oīm oculis ingeſſiſti. Jlli ſcriptū ē
honorabiles nuptie ⁊ cubile immaculatum: tibi legitur
fornicatores autem ⁊ adulteros iudicabit deus: ⁊ q̇ cor-
rumpit templū dei corrumpet illum deus. ¶Oia inq̄t
nobis in baptiſmate cōdonata ſunt crimina: nec poſt in

dulgent iā iudicis metuenda eſt ſeueritas dicente apl'o
Et hec quidē fuiſtis. ſed abluti eſtis. ſ; ſcīficati eſtis. ſed
iuſtificati eſtis in noīe dñi ieſu chriſti. ⁊ in ſpū dei noſtri
Bene ⁊ fideliter ꝯdonata. Sz quero quō tue ſordes lo-
te ſint: ⁊ mee mundicie ſordidate Nō dicas ais ſordida-
tas. ſ; in eodē ſtatu māſiſſe quo fuerāt. ſi em̄ ſordes fuiſ-
ſent lote vtiq; fuiſſent vt mee: ¶ Rogo que eſt iſta ter-
giuerſatio ⁊ acumē oī piſtillo retunſius. Q: nō eſt pec-
catū: pctm̄ eſt. Quia nō eſt ſordidū. ſordidū eſt: Nō di-
miſit dñs quia nō habuit qđ dimitteret: ⁊ q: nō dimiſit:
iō manet qđ nō fuit: Quantā vim habeat baptiſma ⁊ a
qua in chriſto ſanctificata grām. paululū poſt docebo.
Interim iuxta vulgare ꝓuerbiū. male arboris nodo ma
lus cuneus requirēdus ē Hoc qđ đt vni⁹ vxoris virum
ꝑt ⁊ aliter diſſeri ¶ Ex iudeis erat apl's prima chriſti ec
cleſia de iſrahel reliquijs cōgregabatur Sciebat lege cō
ceſſu;. ⁊ exemplo p̄riarchaꝝ ac moyſi familiare ppl'o no
uerat in multis vxoribus liberos ſpargere In ipīs quo
q; ſacerdotibus hui⁹ licentie patebat arbitriū Precepit
ergo ne eandē licentiā eccleſie ſibi vendicent ſacerdotes.
Ne bina pariter ⁊ t̄na ꝯiugia ſortiātur ſ; vt ſingulas vno
tpe vxores habeant Ne ꝯtenſioſu; clames eē qđ diximꝰ
accipe ⁊ aliā explanatōem. ne tibi ſoli liceat nō volunta-
tē legi ſed legem iungere voluntati ¶ Quidā coacte int-
pretantur vxores ꝓ eccleſijs: viroſq; ꝓ epīs debere acci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

pi. ⁊ hoc in nicena quoqꝫ ſinodo a pr̄ibus eſſe decretū ne
de alia ad aliam eccleſiā ep̄us trāſferatur: ne virginales
paupercule ſocietate ꝯtempta: ditioris adultere querat
āplexꝰ. Et quō culpa ⁊ vitiū filioꝝ in logiſmis id eſt in
cogitatōibus accipitur: domuſqꝫ diſpenſatio ad aīam re
fertur ⁊ corpꝰ Ita ⁊ vxores pōtificū dici eccleſias: de q̇
bus in Iſaia ſcriptū eſt: Mulieres ꝯperātes de ſpectacu
lo venite. Nō eſt em̄ ppl'us hn̄s intelligentiam Et rur
ſuz mulieres ſurgite diuites. ⁊ audite vocē meā. Et in ꝓ
uerbijs mulierē fortē quis inueniet? honorabilior eſt ꝑci
oſis lapidibꝰ q̄ talis ē Cōfidit in ea cor viri ſui ⁊ in codē
volumine Sapientes mulieres edificauerūt domū In
ſipiens aūt deſtruxit manibus Nec hoc inquiūt videa
tur ep̄is indignū: cū de deo quoqꝫ ſcriptum eſt Sic deſ
picit vxor viꝝ ſuū: ſic deſpexit me domꝰ iſrahel: Et in a
poſtolo deſpondi em̄ vos vni viro virginē caſtā exhibe
re chriſto Mulierē autē id eſt ỿginicā iuxta greci ſermo
nis ābiguitatē in his oībus teſtimonijs vxorē potiꝰ in
tellige: Violenta eſt inquies ⁊ ſatis dura hec etiā inter
pretatio. Redde ergo ſcripture ſimplicitatē ſuā: ne tuis
ꝯtra te legibꝰ dimicemꝰ ¶ Querā ⁊ aliud ſi q̇s ⁊ añ bap
tiſmū habuerit ꝯcubinā ⁊ illa mortua baptizatꝰ vxorem
duxerit. verꝝ clericꝰ fieri debeat an nō? Rñdebis poſſe fi
eri quia ꝯcubinā habuerit nō vxorē Coniugales ergo ta
bule ⁊ iura dotalia nō coitus ab apl'o ꝯdemnātur Mul

tos videmꝰ ob nimiā paupꝫtatē vxorū ſarcinā declinare ⁊ ancillas ſuas hr̄e ꝑ vxoribꝰ ſuſceptoſq̨ ex his liberos colere vt ꝓprios ¶ Si forte ditati ab imperatore ſtolā illius meruerint: confeſtim aplo colla ſubmittet ⁊ inuitꝰ inter vxores eā recipere cogetur ¶ Si āt principale reſcriptū eadē tenuitas impetrare nō quiuerit: cū romanis legibꝰ ſcita eccīe mutabūtur vide ne hoc qđ dicitur: vnius vxoris virum vnius mulieris poſſit intelligi: ⁊ ad coitum magis referatur q̄ȝ ad totales tabulas. ¶ Hec vniuerſa ꝓferimꝰ. non quo vere ⁊ ſimplici intelligentie reſiſtamus: ſed doceamus te ſcripturas ſcās ſic intelligere vt ſcripte ſunt: nec euacuare baptiſmum ſaluatoris ⁊ totum patibuli ſacramentum irritum facere. ¶ Reddamus ꝙ paulo ante promiſimus ⁊ de ſcola rethoꝝ aq̄ꝝ laudes ⁊ baptiſmi predicemꝰ: ¶ Rudis mūdi nec dū ſole rutilante: nec pallente luna: nec aſtris micātibus: Incōpoſitā ⁊ inuiſibilē materiā abyſſoꝝ multitudo vl̄ magnitudo. ⁊ deformes tenebre opprimebāt ¶ Solꝰ ſpūs dei in aurige modū ſupꝫ aquas ferebatur: ⁊ naſcentē mundū in figura baptiſmi ꝑturiebat ¶ Inter celū ⁊ terrā medium ītruit firmamentū ⁊ iuxta hebraici ſermōis ethymologiā Celum id eſt ſamaim ex aquis ſortitur vocabuluȝ ⁊ aque q̄ ſupꝫ celos ſunt in laudes dn̄i ſeꝑantur vn̄ ⁊ in ezechiel criſtallū ſupꝫ cherubin videt̄ extentū: i. ꝯpacte et dēſiores aque ¶ Primū de aq̄s ꝙ viuit egreditur ⁊ pē

natos fideles de terra ad celum leuat. ¶ Fabricatur ho-
mo de limo: ⁊ inter manus dei aquarum ſacra verſantur
¶ Plantatur paradiſus in eden: ⁊ vnus fons in quattuor
principia diuiditur: qui poſtea egrediens de templo ⁊ con-
tra ſolis ortum vadens amaras aquas mortuaſque viuifi
cat ¶ Peccat mundus ⁊ ſine aquarum diluuio non purga
tur ſtatimque columba ſpiritus ſancti expulſo alite teter-
rimo Ita ad noe quaſi ad chriſtum in iordane deuolat ramo
refectionis ac lumininis pacem orbi annunciat ¶ Pha
rao cum exercitu ſuo nolens populum dei exire de egypto. In
typo baptiſmatis ſuffocatur ⁊ in pſalmis de interfecti-
one illius ſcribitur Tu confirmaſti in virtute tua mare.
Tu contriuiſti capita draconum in aquis Tu confregiſti caput
draconis magni vnum ⁊ reguli ⁊ ſcorpiones arentia queque ſectan
tur: ⁊ poſtque ad aquas venerint hydrofabas ⁊ limphaticos fa
ciunt ¶ Mara mutatur ſacro crucis ⁊ ſeptuaginta palme
apoſtolorum dulcoratis legis gurgitibus irrigantur. Abraham ⁊ y-
ſaac puteos fodiunt: repugnant allophili ⁊ berſabee ciui-
tas iuramenti Regnumque ſalomonis nomen ſumit a fonti-
bus Rebecca inuenitur ad puteum: rachel propter aquas ſupplan
tatoris oſculo ſalutatur ¶ Moyſes filias ſacerdotis madi-
an aperto puteo ab iniuria vindicat. Preceſſor domini in aquis fon
tium iuxta ſalim quod interpretatur pax ſiue perfectio chriſto po-
pulum parat ¶ Ipſe ſaluator poſt baptiſma ⁊ ſanctificatas ſuo
lauacro Iordanis aquas: regnum celorum incipit predi

care ¶Primum ſignū ex aquis facit ſamaritana vocatur
ad puteū. ſitientes inuitātur ad potū ¶Nichodemo dicit
occulte: niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſcō. nō in-
trare eū in regnū celoꝝ quia ab aquis ceperat finit ab a-
q̄s ¶Latus chriſti ꝑcutitur lācea: ⁊ baptiſmi atqꝫ mar-
tyrij ꝑiter ſacramēta fundūtur poſt reſurrexionē apl'os
mittit ad gētes ⁊ p̄cepit eis vt baptiſent eas in miſterio
trinitatis penitet facti ppl'm iudeoꝝ: ⁊ ſtatiꝫ a petro ad
baptiſmū mittitur: anteq̄ꝫ ꝑturiat parit ſyon: ⁊ naſcitur
gens ſimul. ¶Paulꝰ ꝑſecutor eccleſie ⁊ lupꝰ rapax be-
niamin onianante ſubmittit caput nec ante recuꝑat aſpe
ctū: quā baptiſmo curet cecitatē. ¶Enuchus candacis
regine ethyopū: Icōne ꝓphetica chriſti baptiſmati p̄para
tur. Mutat contra naturā ethyops pellē ſuā. ⁊ pardus
varietates ſuas: ¶Qui ioānis acceperat baptiſma q̄m
ſpm̄ ſcūm neſciebant iterū baptizantur: ne q̄s putaret ex
gentibꝰ ac iudeis aq̄s ſine ſpū ſcō ad ſalutē poſſe ſuffficē
vox dn̄i ſuꝑ aq̄s dn̄s ſuꝑ aq̄s ml'tas dn̄s diluuiū īhabi-
taē fcīt dētes eiꝰ ſicut grex det ōſaꝝ: q̄ aſcēderūt de laua
cro: oēs gemellos habentes. ⁊ infecunda non eſt in eis
Si nō eſt īfecūda nec ſterilis Omnes habent vbera lac
terorantia q̄ cū apl'o poſſunt dicere filioli mei quos ite-
rū ꝑturio. donec formetur chriſtus in vobis: ⁊ lac potū
vobis dedi nō eſcā ¶Micheas de baptiſmi grā vaticina
tur: ipē auertet ⁊ miſerebitur nrī: demerget iniq̄tates no

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

ſtras ⁊ ꝓiciet in ꝓfundū maris oīa peccata nr̄a: quō in
baptiſmo oīa pctā merguntur ſi vna vxor ſupnatat Be
ati quoꝝ remiſſe ſunt iniquitates ⁊ quoꝝ tecta ſunt pec
cata Btūs vir cui nō imputauit dn̄s pctm̄ Arbitror q̄
poſſumꝰ ⁊ nos huic cātico aliquid adiungere Btūs vir
cui nō imputauit dn̄s vxorē ¶ Audiamꝰ ⁊ ezechielem fi
liū hoīs. quō de eius virtute ꝓnunciet q̄ hoīs futurꝰ eſt
filiꝰ Aſſumā vos de gentibꝰ ⁊ aſpgā ſup vos aquā mun
dā: ⁊ mundabimini ab oībus immundicijs vr̄is ⁊ dabo
vobis cor nouū ⁊ ſpm̄ nouū: ab oībus inquit mundabo
vos ſordibus In oībꝰ nihil ꝑtermittitur Sordes emū-
dantur: q̄ꝫto magis mundicie nō coinquinantur: Dabo
vobis cor nouū ⁊ ſpm nouū. In chriſto em̄ ieſu neqꝫ cir-
cūciſio aliq̄d valet neqꝫ ꝑputiū. Sꝫ noua creatura vn̄ ⁊
cātamꝰ canticū nouū: ⁊ veteri hoīe depoſito non ambu-
lamus in vetuſtate littere: ſed in nouitate ſpūs Hic ē cal
culus nouꝰ cui nomē nouū inſcribitur. q̄d nēo ſcit legere
niſi qui illud acceperit Quotquot em̄ baptizati ſumus
in chriſto ieſu in morte illiꝰ baptizati ſumꝰ: cōſepulti ei p
baptiſmū in mortē vt quō ſurrexit chriſtus a mortuis p
gl'am pr̄is: ita ⁊ nos in nouitate vite ambulemus Toti
ens nouitatē legimus. ⁊ tam maculoſum nomen vxoris
non p̄t vlla nouitate deleri Conſepulti ſumus chriſto in
baptiſmate: ⁊ reſurreximꝰ p fidez opatōis dei qui ſuſcita
uit eū a mortuis Cūqꝫ eēmus mortui in dilictis ⁊ in ꝑpu

tīo carnis noſtre conuiuificauit nos cū illo donans oīa
delicta. delenſqꝫ qđ aduerſum nos erat. Cirographū de-
creti qđ erat ꝯtrariuꝫ nobis. ⁊ ipm̄ tulit e medio affigens
illud cruci. Oīa noſtre cuꝫ chriſto mortua ſunt vniuerſa
cirographi veteris peccata deleta. Solum nomen viuit
vxoris. Dies me deficiet ſi cūcta que ad potentiā ꝑtinē
baptiſmatis de ſcripturis ſcīs voluero digerē: ⁊ natiuita-
tꝫ ſcđe imo ī chrō ꝑrie ponē ſacramēta. Anteqꝫ dictandi
finem faciā. Jā em̄ intelligo me menſurā excedere epiſto-
le: Volo ſuꝑiora capitula in q̇bus futuri ep̄i vita deſcri-
bitur curſim exponere vt nō apl'm in vnius vxoris elo-
gio. Sed in oībus q̄ p̄cepit doctorē gentiū ſuſcipiamus:
Simul obſecro ne quis me in ſuggillationem iſti⁹ tꝑis
ſacerdotū ſcripſiſſe que ſcripſi eſtimet: ſed in eccleſie vtili-
tatē. Ut em̄ oratores ⁊ philoſophi deſcribentes qualeꝫ
velint eſſe perfectum oratorē ⁊ philoſophuꝫ: non faciūt
iniuriam demoſteni ⁊ platoni. Sed res ipſas abſqꝫ ꝑſo-
nis definiunt: ſic in deſcriptione epiſcopi ⁊ eorum expoſi-
tione: que ſcripta ſunt q̄ſi ſpeculum ſacerdotij ꝓponitur.
Jam in poteſtate ⁊ conſcientia ſingulorum eſt. Quales
ſe ibi aſpiciant: vt vel dolore ad deformitatē vel gaudere
ad pulchritudinem poſſint. ¶ Si quis epiſcopatū deſi-
derat bonum opus deſiderat. Opus non dignitatem: la-
borem non delicias. Opus per quod humilitate decreſ-
cat non intumeſcat faſtigio. ¶ Oportet ergo epiſcopum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

irreprehenſibilem eſſe idipſum quoq; ad titum Si quis
eſt ſine crimine Omnes virtutes in vno ſermone comp̄
hendit: ꝛ pene rem ꝯtra naturā exigit: Si eñ omne pec-
catū etiā in ocioſo ꝟbo rep̄hēſione dignū eſt Quis ē ille
qui abſq; peccato id eſt ſine reprehenſione verſetur ī hoc
mundo: Sed futurus paſtor eccleſie talis eligitur: ad cu-
ius ꝯꝑatōem rcē grex ceteri nominētur definiunt, rethoꝛ
res oratorem qui ſit vir bonus dicendi peritus ante vita
ſic lingua irreprehenſibilis q̄ritur: vt doct⁹ merito ſuſci-
piaꝶ ꝑdit eñ auctoritatē docendi: cui⁹ ſermo ope deſtruiꝶ
¶ Vni⁹ vxoris viꝝ de hoc ſupra diximus Nūcāt tm̄ ad
monem⁹: vt ſi vni⁹ vxoris vir etiā an̄ baptiſmū q̄riꝶ. ce-
tera q̄ȝ q̄ p̄cepta ſūt an̄ baptiſmū req̄ram⁹ Neq; eñ ꝯpe
tit vniuerſa poſt baptiſmū ꝛ vnū hoc mandatū intellige
re an̄ baptiſmū ¶ Sobrium ſiue vigilantē ne ſalios q̄p
pe vtrūq; fit ¶ Prudentem: ornatū. hoſpitalē. doctorē
ſacerdotes qui miniſtrant in templo dei prohibentur vi
nū ꝛ ſiceram bibere: ne crapula ꝛ ebrietate aggrauentur
corda eorum Et vt ſenſus officium exhibens deo vigeat
ſemꝑ ꝛ tenuis ſit q̄ ātinfert prudentē: excludit eos q̄ ſub
noīe ſimplicitatis excuſant ſtulticiā ſacerdotū niſi eñ ce
rebrum ſanum fuerit. omnia membra in vitio erūt ¶ Or
natum quoq; epitais eſt prioris verbi id eſt irrep̄henſibi
lis qui vitia nō hȝ irrep̄henſibilis appellaꝶ Qui virtuti
bus pollet ornatus eſt Poſſumus ꝛ aliud intelligere ex

hoc vero iuxta illud Tullij caput eſt artis docere q̄d fa-
cias Sunt em̄ quidā ignorātes menſurā ſuā ⁊ tante ſto-
liditatis ac vecordie vt ⁊ ī motu ⁊ in inceſſu ⁊ in habitu
⁊ in ſermone coī riſuꝫ ſpectātibꝰ tribuāt: ⁊ q̄ſi intelligen-
tes quid ſit ornatus comūt ſe veſtibꝰ ⁊ munditijs corpo-
ris ⁊ lautioris menſe epulas parant Cū oīs iſtiꝰ oī orna-
tus ⁊ cultꝰ ſordibꝰ fedior ſit Q̄d autē doctrina a ſacerdo-
tibꝰ expectatur ⁊ veteris p̄cepta ſunt legis: ⁊ ad titū ple-
nius ſcribitur innocens em̄ ⁊ abſq; ſermone conuerſatio
q̄ꝫtnm exemplo prodeſt . tm̄ ſilentio nocet Nam latra-
tu canū baculoq; paſtoris: luporum rabies deterrenda ē
¶ Non vinolentū. nō p̄cuſſorē: virtutibꝰ vitia oppoſu-
it: didicimꝰ quales eſſe debeamꝰ. diſcamꝰ quales non eſſe
debeant ſacerdotes: vinolentia ſcurraꝝ eſt ⁊ ꝯmeſſatoꝝ
venterq; mero eſtuans cito deſpumat in libidines: in vi-
no luxuria: in luxuria voluptas: in voluptate īpudicicia
eſt. qui luxuriatur viuēs mortuꝰ eſt: ergo q̇ inebriatur ⁊
mortuꝰ ⁊ ſepultꝰ eſt: Noe ad vnius hore ebrietatem nu-
dat femora ſua. q̄ ſexcentos annos ſobrietate contexerat
Loth per temulentiā neſciens libidini miſcet inceſtuꝫ: et
quē ſodoma nō vicerat vina vicerūt: Percurſorē autē
ep̄m ille ꝯdemnat: qui dorſum poſuit ad flagella: ⁊ male-
dictus nō remaledixit. ¶ Sed modeſtū. duobus malis
vnum oppoſuit bonū vt temulentia ⁊ ira modeſtia refre-
netur Nō litigioſum nō auaꝝ Nil eſt impotentiꝰ arro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

gantia ruſticoꝝ qui garrulitatem auctoritatē putant: ⁊
parati ſp̄ ad lites in ſubiectū ſibi gregē tumidis ſermoni
bus tonāt Auariciā in ſacerdote vitandā ⁊ ſamuel docꝫ
nihil corā pp̄l'o eripuiſſe ſe cuiq̄ꝫ probās: ⁊ apl'oꝝ paup-
tas qui refrigeria ſumptuū a fr̄ibus accipiebant: ⁊ p̄ter
victū atq̄ꝫ veſtitū: nihil ſe aliud nec hr̄e nec velle gl'abā-
tur Quā ad Thimotheū auariciā: ad tipum turpis lu-
cri cupiditatē apertiſſiē notat. ¶ Domū ſuā bn̄ regentē
nō vt opes augeat: Nō vt regias paret epulas. nō vt ce-
latas patinas inſtruat: nō vt phaſides auos lētis vapo
ribus coquat Qui ad oſſa pueniant ⁊ ſupficiē carniū nō
diſſoluāt artificioſo tp̄amento ſꝫ vt qd̓ pp̄l'is p̄ceptur⁹
eſt. prius a domeſticis exigat. ¶ Filios hn̄tem ſubditos
cū omni caſtitate: ne ſcꝫ imitētur filios hely. q̄ in veſtibu
lo epl'i cū mulierib⁹ dormiebāt: ⁊ religionē p̄dam putan
tantes. quicq̄d optimū in hoſtijs erat in ſuas delicias cō
uertebāt. Nō neophitū: ne in ſupbiā elatus in iudiciūꝫ
incidat diaboli Mirari ſatis nō queo: q̄ hoīm tāta ſit ceci
tas de vxorib⁹ ante baptiſmū diſputare: ⁊ rem in baptiſ
mate mortuā. Immo cū chriſto viuificatā in calūniam
trahere: cū tā apertū eiuſdemq̄ꝫ preceptū nemo cuſtodi-
at. Heri cathecumin⁹ hodie pōtifex heri in amphiteatro
hodie in eccl'ia: veſpe in circo mane in altari: dudū fautor
hiſtrionū. nūc virginū ꝯſecrator. Nū ignorabat apl'us
tergiuerſationes noſtras ⁊ argumentorum ineptias neſ

ciebat Qui dixit vni⁹ vxoris virū. Ipſe mandauit irre
phenſibilem. Sobriū. prudentem. Ornatū hoſpitalem
doctorē modeſtum Non vinolētum non percuſſorem
Non litigioſum. non auarum. non neophitum. Ad om
nia claudimus oculos: ſolas videmus vxores. ꝙ autem
ait: ne in ſuperbiam elatus incidat in laqueum dyaboli.
Quis non exemplo verum probet. Ignorat momenta
neus ſacerdos humilitatem et manſuetudinen ruſtico-
rum. Ignorat blandicias chriſtianas: Neſcit ſeipſum
contemnere de dignitate tranſfertur ad dignitatem. nō
ieiunauit: Non fleuit non mores ſuos ſepe reprehendit
Et aſſidua meditatione correxit. non ſubſtantiam pau-
peribus erogauit: De cathedra quomodo ducitur ad ca-
thedram. id eſt de ſuperbia ad ſuperbiam. Judicium au-
tem et ruina dyaboli. nulli dubiū q̇n arrogantia ſit Inci
dunt in eam. Qui in puncto hore. Necdum diſcipuli
Jam magiſtri facti ſunt. ¶ Oportet autem eum
et teſtimonium habere bonū ab his qui foris ſunt Qua
le principium talis et clauſula. Qui irreprehenbilis eſt
non ſoluꝫ a domeſticis. Sed ab alienis conſono ore lau
datur Alieni et extra ecciaꝫ Sūt iudei heretici ⁊ atqꝫ gē
tiles Talis ergo ſit pontifex criſti Ut qui relligioni de
trahunt: Uite eius detrahere non audeant. At nūc ple
roſqꝫ cernimus vel fauorem populi in aurigarum morē
precio redimere. Uel tanto omnium hominum odio vi

uere: Ut non extorqueant pecuniā q̄ mimi impetrant geſtibus ¶ Hec fili oceane ſollicito timore perquerere hec magis eccleſie cuſtodire debebant. hos in ſacerdotibus eligendis canones obſeruare. Non iuxta propria odia et priuatas ſimultates carpentemq̄ ſemꝑ auctorem ſuū inuidiam legem chriſti interpretari vide quātum ſit teſtimoniū huius quem arguunt mariti: cui preter vinculum coniugale. et hoc ante baptiſmū. nihil aliud ab emulis obici poteſt. Qui precepit non mechandū ipſe dixit ⁊ nō occides Si non mechamur. ſed occidimꝰ tranſgreſſores legis ſumus. Qui totam legem obſeruauerit ⁊ offenderit in vno. fit omniū reus Itaq̄ cū oppoſuerint nobis vxorem ante baptiſmū: nos ab eis omnia que poſt baptiſmum precepta ſunt requiramus. Pretereunt quod non licet: ⁊ obijciunt q̄d conceſſum eſt.

¶ Jeronimus nepotiano preſbitero de vita clericorum Epiſtola Sexta

P Etis a me nepotiane cariſſime. litteris tranſmarinis ⁊ crebro petis vt tibi breui volumine digeram precepta viuendi: ⁊ qua ratione is qui ſeculi milicia derelicta vel monachus eſſe ceperit vel clericus rectum chriſti tramitem teneat ne ad diuerſa vitiorum diuerticula rapiatur dum eſſem adoleſcens. Immo pene puer. Et primos impe

tus laſciuientis etatis heremi duricia refrenarem ſcrip-
ſi ad auunculū tuū ſcm̄ heliodorū epiſtolā exhortatoriā
epl'am plenam lachrimis querimonijſqꝫ ⁊ q̄ deſerti ſoda
lis mōſtraret affectū. Sed in illo ope ꝑ etate tūc luſim⁹
⁊ calentibus adhuc rethorū ſtudijs atqꝫ doctrinis que-
dā ſcholaſtico flore depinxim⁹ Nūc iā cano capite ⁊ ara
ta rugis fronte inſtar bouū pēdentib⁹ a mēto palearibus
frigidus obſiſtit circuꝫ p̄cordia ſanguinis Vñ ⁊ in alio
loco idem poeta canit Oīa fert etas aīm quoqꝫ. Et poſt
modicū Nunc oblita mihi tot carmīa. vox quoqꝫ merī
iā fugit ipa ¶ Quod ne de gentili tantū litteratura pro
ferre videamur diuinoꝝ voluminū ſacramēta cognoſce
Dauid ānos natus ſeptuaginta bellicoſus quondā vir
ſenectute frigeſcente non poterat calefieri Queritur ita
qꝫ puella de vniuerſis finibus iſrahel abyſag ſunamitis:
que cū rege dormiret ⁊ ſenile corpus calefaceret Nonne
tibi videtur ſi occidentē ſequamur lrām vel figmentuꝫ
eſſe mimoꝝ vel atellanoꝝ ludicra Frigidus ſenex obuol
uitur veſtimentis: ⁊ niſi ꝯplexu adoleſcentule nō tepeſ-
cit Viuebat adhuc bethſabee ſupererat abygail: ⁊ reliq̄
vxores ⁊ ꝯcubine quas ſcriptura cōmēorat: Oēs quaſi
frigide repudiantur: ⁊ in vni⁹ tm̄ adoleſcentule grādeu⁹
caleſcit amplexibus: Abraham multo dauid ſenior fuit:
⁊ tamen viuente ſara aliam non queſiuit vxorem. Yſaac
duplices annos dauid habuit: ⁊ cum rebecca iam vetul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

la nunq̃ frigeſcit. Taceo de prioribus ante diluuium vi
ris qui poſt annos nongentos non dicam ſenilib⁹. Sed
pene iam curuoſis artubus nequaquam puellares queſi
ere complexus. Certe moyſes dux iſrahelitici populi cē
tum et viginti annos habebat: ⁊ ſefforam non mutauit
vxorem. Que eſt igitur iſta ſunamitis vxor et virgo tā
feruens vt frigidum calefaceret. tam ſancta vt calentē
ad libidinem non prouocaret: Exponat ſapientiſſimus
ſalomon patris ſui delicias: ⁊ pacificus bellatoris viri ē
narret amplexus: Poſſide ſapientiam. poſſide intelligē
tiam. ne obliuiſcaris ⁊ ne declinaueris a verbis oris mei
ne dereliqueris eam vt apprehendet te: ama illam ⁊ ſer
uabit te. Principium ſapientie poſſide ſapientiam: ⁊ in
omni poſſeſſione tua poſſide intelligentiam. Circunda
illam et exaltabit te: honora illam. ⁊ amplexabitur te:
Ut det capiti tuo coronā gratiarum: corona quoq̃ de
litiarum protegat te. Omnes pene virtutes corporis
mutantur in ſenibus ⁊ creſcente ſola ſapientia decreſcūt
cetere Ieiunia. vigilie. ⁊ elemoſine. huc illucq̃ diſcurſus
peregrinorum ſuſceptio. defenſio pauperum. ſtandi in o
ratione perſeuerantia: viſitatio languentiū labor manu
um vnde prebeantur elemoſine: ⁊ ne ſermonem longius
traham: cunctaq̃ per corpus exercentur: fracto corpore
minora fiunt: nec hoc dico ꝙ in iuuenibus ⁊ adhuc ſoli
dioris etatis. His dumtaxat qui labore ⁊ ardētiſſimo ſtu

dio: vite quoqꝫ ſanctimonia. ⁊ orōnis frequentia. ſciam conſecuti ſunt frigeat ſapientia que in plerisqꝫ ſenibꝰ etate marceſcit: ſed ꝙ adoleſcentia multa corpis bella ſuſtineat. Et inter incentiua vitioꝝ ⁊ carnis titillationes q̄ſi ignis in lignis viridibus ſuffocetur: vt ſuū non poſſit explicare fulgorem Senectꝰ vero rurſus ammoneo eoꝝ qui adoleſcentiam ſuam honeſtis artibus inſtruxerunt ⁊ in lege domini meditati ſunt die ac nocte Etate fit doctior: vſu rigidior: ꝓceſſu tp̄is ſapientior: ⁊ veteꝝ ſtudiorum dulciſſimos fructus metit vn̄ ⁊ ſapiens ille vir grecie themiſtocles cū expletis centū ⁊ ſeptem ānis ſe mori cerneret: dixiſſe fertur. dolere ſe ꝙ tūc egrederetur e vita qn̄ ſapere cepiſſet. Plato octogeſimo primo āno ſcribens: mortuꝰ eſt: Socrates nonagintanouē ānos in docendi ſcribendiqꝫ labore compleuit Taceo ceteros phōs Pytagoram Democritum Xenocratē. Xenonē. ⁊ Cleantē: qui iā etate longeua in ſapientie ſtudijs floruerunt Ad poetas venio Homeꝝ Heſiodū. Simonidē. Sterſichoꝝ. qui grandes natu cigneū neſcio quid ⁊ ſolito dulcius vicina morte cecinerunt Sophocles cū ꝓpter nimiam ſenectutem ⁊ rei familiaris negligentiam a filijs accuſaretur amentie Hiedippi fabulam quā nuper ſcripſerat recitauit iudicibus Et tantum ſapientie in etate iam fracta ſpecimen dedit: vt ſeueritatem tribunalium in theatralem fauorem conuerteret Nec mirꝝ cuꝫ etiā Chato

cenſorius ꝛ romani generis deſertiſſimus :iã ꝛ ſ.nex gre
cas litteras diſcere nec erubuerit nec deſperauerit. Certe
homerus refert: ꝙ de lingua neſtoris iam vetuli ꝛ pene
decrepiti dulcioꝛ melle oratio fluxerit. Sed ꝛ ipſius nois
abyſag ſacrm̃ ſapientiã. ſenum indicat amplioꝛem Inter
pretatur em̄ pater meꝰ ſupfluus vel pr̄is mei rugitꝰ Verbũ
ſuperfluũ ambiguum eſt: ſed in preſenti loco virtutē ſo
nat ꝙ amplioꝛ ſit in ſenibus ꝛ redundans ac larga ſapien
tia. In alio aũt loco ſupfluus quaſi non neceſſarius po
nitur Abyſag aũt id eſt rugitus ꝓprie nũcupatur cũ ma
ris fluctus reſonant. ꝛ vt ita dicã de pelago veniens fre
mitus auditur: ex quo oſtenditur abũdantiſſimũ ꝛ vl
tra humanam vocem in ſenibus diuini sermõis tonitru
um commoꝛari Porro ſunamitis in lingua noſtra coc
cinea dicitur: vt ſignificet calere ſapientiam: ꝛ diuina lec
tione feruere. ꝙ licet dominici ſanguinis indicet ſacramen
tũ tñ ꝛ feruoꝛem oſtendit ſapientie vñ ꝛ obſtetrix illa in
geneſi coccinũ ligat in manu phares: qui ab eo ꝙ parietē
diuiſerat duos ante populos ſeparantem. diuiſoꝛis id eſt
Phares ſortitus eſt nomē Et raab meretrix in typo ec
cleſie reſticulam miſteriũ ꝯtinentem ſanguinis vt hieri
cho pereunte domꝰ eius ſaluaretur appendit in feneſtra
domus ſue. Et in alio loco ſcriptura de viris ſanctis cõ
memorat Hy ſunt qui venerunt de caloꝛe domꝰ pr̄is re
chab Et dñs nr̄ in euãgelio. Ignem inquit veni mittere

ſuper terram: ⁊ quid volo niſi vt ardeat: Qui in diſci-
pulorum corde ſuccenſus: coiebat eos dicere nōne cor no
ſtrum erat ardens in nobis: dum loqueretur in via ⁊ a-
periret nobis ſcripturas: Quorſum hec tam longo repe
tita prīcipio: ne a me queras pueriles declamatiōes ſen
tentiarum floſculos. Verborum lenocinia. ⁊ per fines
capitulorꝫ ſingulorū acuta q̄dā breuiterqꝫ concluſa. que
plauſos et clamores excitāt audientiuꝫ Amplexetur me
modo ſapientia. et abyſag noſtra que nunqꝫ ſeneſcit ī me
o requieſcat ſinu. Impolluta eſt virginitatiſqꝫ perpetue
et in ſimilitudinem marie cum cotidie generet ſemperqꝫ
perturiat: incorrupta eſt. Hinc reor dixiſſe et apoſto-
lum ſpiritu feruentes: ⁊ in euangelio dominum predi-
caſſe ꝙ in fine mundi quando iuxta prophetam Zacha-
riam ſtultus paſtor eſſe ceperit ſapientia decreſcente re-
frigeſcit caritas multorum audi igitur vt beatus Cipri
anus ait. non diſerta ſed fortia: audi fratrem collegio. pa
trem ſenio: qui te ab incunabilis fidei vſqꝫ ad prouectam
ducat etatem. et per ſingulos gradus precepta viuendi
conſtituens inter ceteros erudiat: Scio quidem ab aun
nculo tuo beato Heliodoro qui nunc pontifex chriſti eſt
te ⁊ didiciſſe que ſancta ſunt ⁊ cotidie diſcere: Normam
qꝫ vite eius exemplum habere virtutum. Sed ⁊ noſtra
qualiacūqꝫ ſunt ſuſcipe. ⁊ libellū hūc libello illi⁹ copula-
to Vt cū ille mōachū te erudierit hic clericū doceat te eē

perfectum ¶ Igitur clericus qui christi fuit eccleſie int-
p̄tetur primo vocabuluꝫ ſuū: ⁊ noīs definitione prelata
nitatur eſſe quod dicitur ſi em̄ cleros grece latine ſors ap
pellatur: ꝓpter ca vocantur clerici vel quia de ſorte ſunt
domini. vel qꝛ dn̄s ipſe ſors id eſt ꝑs clericoꝝ eſt ¶ Qui āt
vel ipē ꝑs domini eſt vel dominuꝫ partem habet: talē ſe
exhibere debet vt poſſideat dn̄m: ⁊ ipſe poſſideatur a do-
mino. qui dominum poſſidet ⁊ cum ꝓpheta dicit ꝑs mea
dominus: nihil extra dominum habere poteſt. q̄ ſi quip
piā aliud habuerit preter dominum: ꝑs eius nō erit dn̄s
verbi grā. ſi aurū. ſi argentum. ſi poſſeſſiones ¶ Si variā
ſuppellectilem: ¶ Cū his ꝑtibus dn̄s pars eius fieri non
dignatur ſi autem ego ꝑs dn̄i ſum. ⁊ funiculus hereditа
tis eius: ¶ Nec accipio ꝑtem inter ceteras tribus ¶ Sed q̄ſi
leuita ⁊ ſacerdos viuo de decimis: ⁊ altari ſeruiens alta
ris oblatione ſuſtentor: hn̄s victum ⁊ veſtitum his con
tentus ero: ⁊ crucem nudam nudus ſequar: ¶ Obſecro ita
q; te ⁊ repetens iteꝝ iterumq; monebo. ne officium cleri
catus gen⁹ antiq; milicie putes. i. ne lucra ſeculi in chrī q̄
ras militia. ne plus habeas q̄ꝫ qn̄ cleric⁹ eſſe cepiſti ⁊ dica
tur tibi. clerici eoꝝ nō ꝓderūt eis: menſulā tuā paupes ⁊
ꝑegrini ⁊ cū illis chriſtus ↄuiuia nouerit ¶ Negociatoreꝫ
clericū. ⁊ ex inope diuitē. ⁊ ex ignobili glorioſuꝫ. q̄ſi quā-
dam peſtē fuge ¶ Corrūpunt bonos mores ↄfabulatōnes
peſſime ¶ Tu aurum ↄtemnis. alius diligit ¶ Tu calcas o-

pes: ille ſectatur. Tibi eſt cordi ſilentiuꝫ manſuetudo. ſe
cretuꝫ. illi verbo ſitas. Attrita fronte foꝛa placent ⁊ pla
tee ⁊ mediicoꝛum taberne. In tanta moꝛum diſcoꝛdia
que poteſt eſſe concoꝛdia ¶ Hoſtiolum tuum aut raro
aut nunq̄ꝫ mulieruꝫ pedes terāt: Omnes puellas et vir
gines chꝛiſti: aut equaliter ignoꝛa: aut equaliter dilige.
Ne ſub eodem tecto manſeris: nec in p̄terita caſtitate
confidas. Nec ſampſone foꝛtioꝛ. nec dauid ſanctioꝛ: nec
ſalomone potes eſſe ſapientioꝛ. memēto ſemꝑ ꝙ paradi
ſi colonum de poſſeſſione ſua mulier eiecerit. Egrotan
ti tibi ſanctus quilibet frater aſſiſtat: et germana vel ma
ter. aut ꝓbate quelibet apud hoīes fidei. ꝙ ſi huiuſcemo
di non fuerint conſanguinitatis caſtimonieq̄ꝫ perſone
multas anus nutrit eccleſia que et officium pꝛebeant et
beneficium accipiant miniſtrando: vt infirmitas quoq̄ꝫ
tua fructum habeat elemoſine. Scio quoſdam conualu
iſſe coꝛpoꝛe ⁊ animo egrotare cepiſſe. Periculoſe tibi mi
niſtrat: cuius vultum frequenter attendis: Si ꝓpter of
ficiū clericatus aut vidua a te viſitat̄ aut virgo: nūq̄ꝫ do
mū ſolus introeas. Taleſq̄ꝫ habeto ſocios: quoꝝ contu
bernio nō infameris: ſi lectoꝛ: ſi acolit⁹ ſi pſalmiſta te ſe
quit̄: non oꝛnētur veſte: ſed moꝛib⁹. Nec calamiſtro criſ
pant comas: ſed pudiciciā habitu polliceātur. Solus cū
ſola ſecreto ⁊ abſq̄ꝫ arbitris ne ſedeas. Si familiari⁹ eſt
aliquid loquendum habet nutricem maioꝛeꝫ domus vir

ginem viduam. vel maritatam. Non eſt tam in huma-
na: vt nullā preter te habeat cui ſe audiat credere Cauete
omnes ſuſpitiones: ⁊ quicquid probabiliter fingi po-
teſt. ne fingatur ante deuita Crebra munuſcula. ⁊ ſuda-
riola· ⁊ faſciolas: ⁊ veſtes ori applicitas ⁊ deguſtatos ci
bos: Blandaſqꝫ ⁊ dulces litteras: ſcūs amor non habet
mel meum: lumen meum: meumqꝫ deſiderium chriſtus ē
¶ Omneſqꝫ delicias ⁊ lepores ⁊ riſu dignas vrbanita
tes. ⁊ ceteras ineptias amatorum in comedijs erubeſci-
mus. in ſeculi hominibus deteſtamur: quanto magis in
monachis ⁊ clericis: quoꝝ ⁊ ſacerdotiū ꝓpoſito: ⁊ ꝓpoſi
tum ornatur ſacerdotio: Nec hoc dico ꝙ aut in te aut in
ſanctis viris iſta formidem ſed ꝙ in omni ꝓpoſito: in om
ni gradu ⁊ ſexu ⁊ boni ⁊ mali reperiantur: malorumqꝫ
condemnacio. laus bonorum ſit Pudet dicere Sacerdo
tes idolorum. mimi aurige. ⁊ ſcorte hereditates capiunt
ſolis clericis ⁊ monachis hoc lege prohibetur: ⁊ non pro
hibetur a perſecutoribꝰ Sed a principibus chriſtianis
Nec de lege conquerer Sꝫ doleo cur meruerimus hanc
legem Cauterium bonum eſt Sed quo mihi vulnus vt
indigeam cauterio: Prouida ſeueraque eſt legis: cautio
⁊ tamen nec ſic refrenatur auaricia Per fidei conmiſſa le
gibus illudimus ⁊ q uaſi maiora ſint imperatorum ſcita
quam chriſti leges timemus: ⁊ euangelia contemnimus
Sit heres ⁊ mater filioꝝ id ē gregis ſui eccleſia q̄ illos

genuit.nutriuit.⁊ pauit Quid nos inſerimus inter ma-
trem ⁊ liberos:Gloria epiſcopi eſt pauperum operibus
prouidere:ignominia omnium ſacerdotum ꝓprijs ſtude
re diuicijs Natus in paupere domo ⁊ in tugurio ruſtica
no qui vix milio ⁊ cibario pane rugientem ventrem ſaci-
are poteram:nunc ſimilam ⁊ mella faſtidio Noui, ⁊ ge-
nera ⁊ nomina piſcium.in quo litore cõca lecta ſit calleo:
ſaporibus auium diſcerno prouincias:⁊ ciborum me pre
cioſorum raritas ac nouiſſime damna ipſa delectant Au
dio preterea in ſenes ⁊ anus abſq; liberis..Quorundam
turpe ſeruitium.Ipſi apponunt mattulã.obſident lectũ
⁊ purulentiã ſtomachi ⁊ flecmata pulmonis manu ꝓpria
ſuſcipiunt Pauent ad introitum medici trementibuſq;
labijs an comodius habeant ſuſcitantur.Et ſi paululuꝫ
ſenex vegetior fuerit periclitant ſimulataq; leticia mens
intrinſecus auara torquetur Timent enim ne perdant
miniſterium:⁊ viuacem ſenem matuſale annis compa-
rant.O quanta apud deum merces:ſi vnuſquiſq; in preſen-
ti precium non ſperaret quantis ſudoribus hereditas ca
ſſa expetitur minori labore margaritum chriſti emi
poterat diuinas ſcripturas ſepius lege Immo nunq̃ de
manibus tuis ſacra lectio deponatur.diſce qđ doceas ob
tine eũ q ſcđꝫ doctrinã eſt fidelẽ ſmonẽ:vt poſſis exhor
tari in doctrĩa ſana ⁊ ꝯtra dicentes reuincere Perma-
ne in his que didiciſti.⁊ credita ſunt tibi.ſciens a quo di-

dixeris: paratꝰ ſꝑ ad ſatiſfactōem oī poſcenti te rōem de
ea que in te eſt ſpe. Non confundāt opa ſermonē tuum.
ne cū in eccleſia loqueris: tacitus quilibet rn̄deat: cur er-
go hec que dicis ipe nō facis: delicatꝰ magiſter ē qui; ple-
no ventre de ieiunijs diſputat Accuſare auariciā ⁊ latro
pt: Sacerdotis chriſti mens vita oſqꝫ ꝯcordent Eſto
ſubiectꝰ pōtifici tuo: ⁊ qſi aīe tue ſuſcipe parētē: Amare
filioꝝ: timere ſeruoꝝ eſt Si pater ſum inquit: vbi eſt ho
nor meꝰ: Et ſi dn̄s ego ſum: vbi eſt timor meꝰ Plura ti-
bi in eodē viro obſeruanda ſunt noīa. Monachus: Pon
tifex. auūculus tuꝰ. Qui te in oībus que ſcā ſunt docuit:
Illud etiā dico: ꝙ epi ſacerdotes ſe ſentiāt eſſe. nō dn̄os:
Honorent clericos quaſi clericos: vt ⁊ ipis a clericis qſi
epis honor deferatur Scitū eſt illud oratoris domicij
Cur ego inquit te habeā vt principem: cū tu me non ha-
beas vt ſenatorē: ꝙ aaron ⁊ filios eiꝰ hoc eē epm ⁊ preſ-
byteros nouerimꝰ Unꝰ dn̄s vnū tpl'm: vnū ſit etiam ⁊
miniſteriū. Recordemur ſꝑ quid apl's petrus ꝑcipiat ſa
cerdotibus Paſcite eū qui ī vobis eſt gregem domini ꝓ
uidentes nō coacte. ſꝫ ſpontanee ſecundū deum: neqꝫ tur
pis lucri grā: ſed voluntarie neqꝫ vt dn̄ates in cleꝝ. ſꝫ for
ma facti gregi ⁊ ex animo: vt cum apparuerit princeps
paſtoꝝ precipiatis immarceſſibilem glorie coronā. peſſi-
me conſuetudinis eſt. in quibuſdā eccleſijs tacere preſby
teros: ⁊ pn̄tibus epiſcopis non docere plebem qſi ant in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

uideant: aut non dignentur audire Et ſi alij inquit pau-
lus apoſtolus fuerit reuelatū ſedenti prior taceat Pote
ſtis eñ per ſingulos prophetare. vt omnes conſolentur
Et ſpiritus prophetarum prophetis ſubiectus eſt. Nō
enim eſt diſſentionis deus ſ; pacis. Gloria pr̄is ē filius
ſapiens Gaudeat epiſcopus iudicio ſuo Cum tales chri
ſto elegerit ſacerdotes. docente te in eccleſia. Non cla-
mor populi: ſed gemitus ſuſcitetur. Lachrime auditorū
laudes tue ſint. Sermo preſbyteri ſcripturarum lectio-
ne conditus ſit Nolo te declamatorem eſſe ⁊ rabulū gar-
rulumq; ſine ratione: ſed miſteriorum peritum: ⁊ ſacrō-
rum dei tui eruditiſſimimū Verba voluere ⁊ celeritate
dicendi apud imperitum vulgus ammirationem ſui face
re indoctorū hominum eſt Attrita frons interpretatur
ſepe qđ neſcit: ⁊ cum alijs ſuaſerit: ſibi quoq; vſurpat ſci-
entiā Preceptor quōdā meus gregorius nazanzen⁹ ro-
gatus a me: vt exponeret quid ſibi vellet in luca ſabbatū
deutero· proth ō id eſt ſecūdo primum elegāter luſit doce
cebo te inquiens. ſuper hac regula In qua oī populo mi
hi acclamante cogeris inuitus ſcire que neſcis: aut certe
ſi ſolus tacueris: ſolus ab omnibus ſtulticie condemna-
beris Nil tam facile q̄ vilem plebeculam ⁊ indoctā con
tionem. lingue volubilitate decipe: que quicquid non in
telligit plus miratur Marcus tullius apud quē pulcher
rimum eſt illud eulogium demoſtenes tibi preripuitne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

eſſes prior orator Tu illi ne ſolus in oratione pro quin-
to gallo: Quid de fauore vulgi ⁊ de imperitis contiona-
toribus loquatur attende. de his autez ludis. loquor em̄
que ſum ipſe nuper expertus vnus quidam poeta nomi
natus homo perlrātus. Cuius ſunt illa colloquia poeta
rum ac philoſophorum: cū faceret eripiden ⁊ menandrū
inter ſe Et alio loco ſocratē atq; epicurū diſſerētes Quo
rum etates non annis ſʒ ſeculis ſcimus fuiſſe diſiunctas
atq; is quantos plauſus ⁊ clamores mouit Multos em̄
condiſcipulos habet in theatro: qui litteras ſimul didice
runt ¶ Veſces pullas eque vita vt candidas ornatus ⁊
ſordes pari mō fugiende: quia alterum delicias: alterum
gloriam redolet Non abſq; amictu lineo incedere: Sed
precium veſtium linearum non habere laudabile eſt Ali
oquin ridiculum: ⁊ plenum dedecoris referto marſupio.
ꝙ ſudarium Orariumq; non habeas gloriari Sunt qui
pauperibus parum tribuunt vt amplius accipiant: et
ſub pretextu elemoſine querunt diuitias: que magis ve-
natio appellanda eſt ꝙ̄ elemoſina Sic beſtie ſic aues ſic
capiunt̄ ⁊ piſces Modica in hamo eſca ponit̄: vt matro-
narum in eo ſacculi protrahantur. Sciat epiſcopus cui
cōmiſſa eſt ecclie cura quē diſpēſationi pauperū cureq; p̄
ficiat Meliꝰ eſt nō habere q̄d tribuas ꝙ̄ ipudent̄ petere
q̄d des Sʒ ⁊ genꝰ arrogātie ē: clemētiorē te videri velle
ꝙ̄ pontifex chriſti eſt Nō oīa poſſumꝰ oēs. aliꝰ in eccl̄ia

ocul⁹ eſt ali⁹ lingua: alius man⁹: alius pes auris venter ⁊ cetera. Lege pauli epl'am ad corinthios vbi diuerſa mē bra vnū corpus efficiūt: Nec ruſticus ⁊ tm̄ ſimplex fra ter ideo ſe ſcm̄ putet ſi nihil nouerit: nec perit⁹ ⁊ eloq̄ns in lingua exiſtimet ſanctitatē: mu'toq3 meli⁹ eſt e duob⁹ ĩpfectis ruſticitatē habere ſcām. q̄3 eloquentiā pecatri cē. Multi edificāt parietes ⁊ columnas eccīe ſubſternūt Marmora nitent. auro ſplendent laquearia. gēmis alta re diſtinguitur ⁊ miniſtroꝝ chriſti nulla electio eſt: Ne q3 vero aliquis mihi opponat diues in iudea templū. mē ſas lucernas. thuribula. patellas: ſchiphos mortariola: ⁊ cetera ex auro fabricata tunc hec ꝓbabant a dn̄o qn̄ ſa cerdotes hoſtias ĩmolabāt. ⁊ ſanguis pecudū erat remi ſſio pctōꝝ Quanq3 hec om̄ia p̄ceſſerint in figura: ſcripta ſunt aūt ꝓpter nos in quos fines ſeculorum deuenerunt Nunc vero cū paupertatē dom⁹ ſue pa up dn̄s dedicarit portem⁹ crucē: ⁊ diuitias lutū putabi⁹ Quid miramur q̄ chriſtus vocat iniquū mām̄ona: Quid ſuſcipim⁹ ⁊ a mam⁹: qđ petr⁹ ſe nō habere teſtatur. Alioquin ſi tm̄ lit teraꝫ ſequimur ⁊ in auro atq3 diuitijs ſimplex nos delec tat hiſtoria: cū auro obſeruemus ⁊ cetera. ducant ponti fices chriſti vxores virgines. quāuis bone mētis ſit qui cicatricē habuerit ⁊ deformis eſt priuetur a ſacerdotio. Lepra corporis: aīe vicijs p̄feratur Creſcamus ⁊ multi plicemur ⁊ repleam⁹ terrā nec immolem⁹ agnū: nec miſ

tiarum paſcha celebremus: quia hec abſqꝫ templo fieri le-
ge prohibentur. figamus ſeptimo menſe tabernaculum.
⁊ ſolenne ieiuniū bucina ꝯcrepem⁹ ꝙ ſi hec oīa ſpiritua-
lia ſpiritualibus ꝯparātes: Scienteſqꝫ cum paulo. ꝙ lex
ſpiritualis eſt. ⁊ dauid verba cātantes Reuela oculos
meos ⁊ conſiderabo mirabilia de lege tua Sic intelliga-
m⁹ vt dn̄s q̄ꝫ noſter intellexit ⁊ interp̄tatus eſt ſabbatū
aut aux repudiem⁹ cū ceteris ſupſtitionib⁹ iudeoꝝ Alu-
liaux placet placeant ⁊ iudei: quos cum auro aut ꝓbare
nobis neceſſe eſt aut damnare ¶ Cōuiuia tibi vitanda
ſunt ſeculariū: maxime hoꝝ q̄ honoribus tumēt Turpe
eſt an̄ fores ſacerdotē dn̄i crucifixi ⁊ pauperis qui cibo
q̄ꝫ veſcebat̄ alieno inter littores conſulū ⁊ milites excu
bare Iudicemqꝫ ꝓuincie meli⁹ eſt apud te prādere Quā
te in palatio ꝙ ſi obtenderis facere hec te vt roges ꝓ mi-
ſeris atqꝫ ſubiectis Iudex ſeculi pl⁹ deffert clerico ꝯtinen
ti q̄ꝫ diuiti ⁊ magis ſanctitatē tuam veneratur q̄ꝫ opes
Aut ſi talis eſt q̄ nō audiat clericos niſi īter calices ⁊ fio
las libenter carebo huiuſcemōi bn̄ficio ⁊ chriſtū rogabo
ꝓ iudice q̄ magis ſubuenire p̄t q̄ꝫ iudex: Melius eſt enim
confidere in domino q̄ꝫ con fidere in homine. melius eſt
ſperare in domino q̄ꝫ ſperare in principibus ¶ Nunq̄ꝫ
vinum redoleas. ne audias illud philoſophi hoc non eſt
oſculum porrigere: Sed vinum propinare. vinolentos
ſacerdotes ⁊ apoſtol⁹ damnat: ⁊ vetus lex prohibet: qui

altario ſeruiunt: vinum et ſiceram non bibant Sicera
hebreo ſermone Omnis potio nūcupatur que ebriare
poteſt Siue illa que frumento conficitur ſiue pomoruꝫ
ſucco: Aut faui decoquntur in dulcem et barbaram po-
tionem aut palmarum fructꝰ exprimuntur in liquorem
coctiſque frugibus aqua pinguior coloratur Quicquid
inebriat et ſtatum mentis euertit fuge ſimiliter vt vinū
Nec hoc dico quod dei a nobis creatura damnetur ſiqui
dem et dominus vini potator appellatus ē Et thimo-
theo dolenti ſtōmachum modica vini ſorbitio relaxata
eſt: ſed modus etatis ⁊ valitudinis pro corp̄m qualitate
exigimꝰ in potādo· ꝙ ſi abſqꝫ vino ardeo: ⁊ ardeo in ado
leſcentia: ⁊ inflammor calore ſanguinis: ⁊ ſuculento vali
doqꝫ ſum corpe: libēter carebo poculo in quo ſuſpitio ve
neni eſt. Pulchre dr apud grecos: ſed neſcio vtrum apd̄
nos eque reſonet pinguis venter gignit ſenſum tenuem
¶ Tantum tibi ieiuniorum impone, quantum ferre po-
tes Sit tibi pura caſta ſimplicia moderata: ⁊ non ſupſti-
tioſa ieiunia Quid ꝓdeſt oleo nō veſci: ⁊ moleſtias q̄ſdā
difficultateſqꝫ ciborum querere caricas: piper. nuces pal
marum fructus Similā. mel. piſtacia: Tota ortorū cul
tura vexatur: vt cibario non veſcamur pane: Et cum de
licias ſectamur: a regno celorum retrahimur Audio p̄-
terea quoſdam contra rerum hominumqꝫ naturā aquā
non bibere. nec veſci pane; ſed ſorbiciunculas delicatas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

⁊ contrita olera: Betarumq; ſuccum: non calice ſorbere ſed concha Proch pudor. non erubeſcim⁹ huiuſmodi in eptijs nec tedet ſuprſtitionis Inſuper etiã famam abſti nentie in delicijs querimus fortiſſimum ieiunium eſt aq̃ ⁊ panis. Sed quia gloriam non habet ⁊ omnes pane ⁊ aqua viuimus. quaſi publicum ⁊ ieiunium non putatur

¶ Caue ne rumuſculos hoĩm aucuperes: ne offenſaʒ dei populorum laudeʒ commutes Si adhuc inquit apoſto lus hominibus placerem: chriſti ſeruus non eſſem Deſi nit placere hoĩbus ſeru⁹ factus eſt chriſti per bonã ⁊ ma lam famam a dextris ⁊ a ſiniſtris chriſti miles graditur: nec laude extollitur. nec vituperatione frangitur. non di uitijs tumet: non contrahitur paupertate. Et leta con temnit ⁊ triſtia ꝑ diẽ ſol nõ vret te. neq; luna ꝑ noctem.

¶ Nolo te orare in angulis plateaꝝ ne rectũ iter precuʒ tuaꝝ frangat aura popularis. Nolo te dilatare fimbri as. ⁊ oſtentui hrẽ fylacteria: ⁊ ꝯſciã repugnãte phariſai ca ambitõe circũdari. Hinc depẽdet euãgeliũ: inde crux ⁊ prophete: Fidelis mecum lector intellige quid taceam : ⁊ quid magis tacendo loquar Tot ſunt regule quot ſpẽs glãꝝ Quãto meli⁹ erat hec non in corꝑe ſʒ in corde geſtare: ⁊ dñm habere fautorẽ nõ aſpect⁹ hoĩm Uis ſci re quales q̃rat dñs ornatus habeto prudentiã: iuſticiaʒ tꝑantiã. fortitudinẽ his plagis celi includẽ hec te q̃driga in altum velud aurigã chriſti ad metum concitum ferat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

nihil hoc monili precioſius: nihil hac gemmaꝝ veritate diſtinctius Ex omni tp̄e decoraris. cingeris atqꝫ ꝓtegeris: ⁊ hec ornamento tibi ſunt: ⁊ munimini ⁊ tutamini. Gemme vertuntur in ſcuta. ¶ Caue quoqꝫ ne aut lingua aut aures habeas prurientes. i. ne aut ipſe alijs detrahas: aut alios audias detrahentes. ſedens inquit aduerſus fratrem tuū detrahas: ⁊ aduerſus filiū mr̄is tue ponebas ſcandalū: ⁊ cetera Parce a detractione lingue. cuſtodi ſermones tuos Et ſcito quia cuncta que de alijs loqueris tua ſn̄ia iudiceris: in hiſipſis forte deprehendꝰ eris: que in alijs arguebas Neqꝫ vero iuſta eſt illa excuſatio: referentibus alijs iniuriā facere non poſſum Nemo inuito auditori libenter refert: ſagitta in lapidem nūqꝫ figitur: interdum reſiliens ꝑcutit dirigentē. diſcat detractor dū te videt non libenter audire: non facile detrahere Cū detractoribus ait ſalomon ne commiſſearis. qm̄ repente venit detractio eoꝝ ⁊ ruinā vtriuſqꝫ quis nouit tā videlicet eiꝰ qui detrahit. qꝫ illiꝰ qui aurē accōmodat detrahenti: ¶ Officij tui eſt viſitare languentes noſſe domꝰ matronaꝝ: ac liberos eaꝝ: ⁊ nobiliū viroꝝ nō ignorare ſecreta Officij ḡ tui ſit nō ſolū oculos caſtos ſuā ē ſʒ ⁊ linguā. nūqꝫ de formis mulierū diſputes: nec quid in cuiuſqꝫ domo agatur. Alia domꝰ ꝑ te nouerit hypocrates adiurat diſcipulos ſuos anteqꝫ doceat: ⁊ in verba ſua iurare cōpellit Extorquet ſacrō ſilentiū: ſermonē inceſſuꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

manſuetudinē.habitū.moreſq3 deſcribit ¶Quāto magis
nos quibus aīaꝝ medicina ꝯmiſſa eſt:oīm chriſtianoꝝ
domos q̄ſi ꝓprias amare debeꝰ.¶Cōſolatores potiꝰ nos
in merорibꝰ ſuis:q̄3 in cōuiuas in ꝓſperis nouerint.facile
ꝯtemnitur clericꝰ:qui ſepe vocatꝰ ad prandiū venire nō
recuſat ¶Nunq̄3 petētes raro accipiamus rogati.neſcio q̄
enim mō etiā ipe q̄ deprecatur vt tribuat:cū acceperis vil-
iorē te iudicat ⁊ mirꝝ in modū ſi rogantē ꝯtempſeris plꝰ
miratur.¶ Predicator continentie.nuptias ne ꝯciliet:
qui apl'm legit ſupeſt vt qui hn̄t vxores ſic ſint quaſi nō
hn̄tes .cur virginē cogit vt nubat.¶Qui de monogamia
ſacerdos eſt:quare viduā hortatur vt bigama ſit ¶Pro-
curatores et diſpenſatores domoruꝫ alienaꝝ atq3 villaꝝ
quō pn̄t eſſe clerici qui ꝓprias iubentur ꝯtemnere facul-
tates:Amico q̄ppiā rapere furtum eſt. ecclam fraudare
ſacrilegiū eſt .Accepiſſe pauperibꝰ erogandū ⁊ eſurienti
bus plurimis vel cautū eſſe velle vel timidū:aut ꝙ aper
tiſſimi ſceleris eſt aliquid exinde ſubtrahere:oīm p̄donū
crudelitatē ſupat:Ego fame torqueor: ⁊ tu iudicas quā
tū ventri meo ſatis ſit:Aut diuide ſtatim qđ acceperis:
aut ſi timidus diſpenſator es:dimitte largitorē. Vt ſua
ſponte ipſe diſtribuat. Nolo ſub occaſione mea ſacculus
tuus plenus ſit nemo me melius mea ſuare poteſt ¶Opti
mus diſpenſator eſt:qui ſibi nihil reſuat¶ ¶Coegiſti me
nepotiane cariſſime lapidato iā virginitatis libello quē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

ſancte Euſtochio rome ſcripſeram poſt annos decez rur
us bethleem ora reſerare. ꝛ ꝯfodiendum me linguis oīm
ꝑdere: Aut em̄ nihil ſcribendū fuit ne hoīm iudiciū ſubi
remus ꝙ tu me facere ꝓhibuiſti. aut ſcribentes nos noſ
ſe: cunctoꝝ aduerſum nō maledicoꝝ tela eſſe torquenda
quos obſecro vt quieſcant: ꝛ deſinānt maledicere. non em̄
vt aduerſarijs. ſ3 vt aīcis ſcripſimus. Nec inuecti ſum⁹
in eos qui peccāt ſ3 ne peccent an̄ monuim⁹ neq3 in illos
tm̄ ſed ꝛ in nos ipos ſeueri iudices fuim⁹ volenteſq3 feſtu
cā de oculo alteri⁹ tollere: nrām prius trabem eiecimus.
nullum leſi. nullius nomen ſaltē mea ſcriptura deſigna-
tū eſt neminē ſpēaliter meus ſermo pulſauit Gn̄alis de
vitijs diſputatio eſt. Qui mihi irasci voluerit. prius ſpe
de ſe ꝙ talis ſit ꝯfitetur:

Finis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

nulla a e b | ſz oē b e c g° nulla a e c

nullus ~~ho e~~ lapis est ho | oīs ho e aīal g° nullus lapis e aīal

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 64